

De Goudsche Pijp

Een gedicht van Johannes Karel de Regt (1863)

Bert van der Lingen (bertvanderlingen@tabakspijp.nl)

In de *Goudsche Courant* van donderdag 12 maart 1863 vinden we onderstaand gedicht ter verheerlijking van de Goudse pijp. De Regt schrijft over de alom bekende Goudse pijp, die zowel burgerman als boer plezier geeft, over de bruidegomspijp en over het genot van een Goudse pijp, na gedane arbeid in de stoel bij de haard. Ook de schoolmeester en de dominee lusten wel een pijpje in het bijzijn van hun kinderen en schaapjes: *'Den meester, bij zijn aantal kindren, Den dominé bij elke preek, Kan geen van beiden 't pijpje hindren'*.

Het gedicht kan ook worden opgevat als promotie van de Goudse pijp. Immers, in deze periode is de kleipijp al aardig op zijn retour. Productie aantallen gaan omlaag ten gunste van pijpen van meerschium, hout, porselein en niet te vergeten de sigaar die een enorme opmars doormaakt. De schrijver van het gedicht is Johannes Karel de Regt (Middelburg 1821-Oegstgeest 1880). De Regt was eerst bediende in de uitgeverij en boekhandel Van Benthem en Jutting in Middelburg en begon later zelf een boekhandel in deze stad. Daarna vertrok hij naar Leiden en werd handelsreiziger voor uitgevers. De Regt was een tijdgenoot van de bekende dichter en schrijver Jan Jakob Lodewijk ten Kate die hem een tijdje behulpzaam was in zijn letterkundig streven. De Regt schreef onder eigen naam en onder het pseudoniem Eberhard talrijke gedichten en proza, *'ernstig en boertig, voor jeugd en tooneel'*.

De Goudsche Pijp

*Ons land, beroemd door deugd en zeden,
Hield altijd vast aan wat het deed,
't Brengt ook iets eigendom'lijks mede
Bij ied're levensvreugd gereed.
In alle steden, alle dorpen,
Is man of jonge borst maar rijp,
Zal men met alle lusten slorpen,
Aan de bekende Goudsche pijp.*

*De pijp geeft ieder mensch genoeg,
En 't meest den echten burgerman,
Den boer zelfs, ijverig aan't ploegen,
Trekt aan zijn pijpje wat hij kan,*

*Dat prikklen van de fijne blâren,
Genotvol, is men eenmaal rijp,
Geeft meer dan 't fijnste soort cigaren,
Dus boven aan de Goudsche pijp.*

*Den bruijom door de min gedreven,
Biedt men de pijp zeer fraai gekroond,
Als 't duidelijk beeld van 't echtvol leven,
Als bloem en groen zijn echtstaat loont,
De wolkjes trekken blaauw naar boven,
Gevoelt hij zich voor liefde rijp,
En zal daarom echt hollandsch loven,
Het rooken van de Goudsche pijp.*

*Is 't dagwerk rustig afgeloopen,
De doos en pijp zet moeder klaar,
Om goedkoop 't rookgenot te koopen,
In huis of meer in 't openbaar,
De vreê spreekt uit des rookers blikken,
Zijn zaligheid is blijkbaar rijp,
Mag hij de dunne wolkjes slikken,
Uit de geliefde Goudsche pijp.*

*Des avonds aan den haard gezeten,
Dan geeft een Goudsche pijp geluk,
Dan wordt beslommering vergeten,
En denkt men om geen leed of druk,
Dan luistren kindren naar 't vertellen,
Want 't rooken, dat maakt alles rijp;
Voor vrouwen, kindren en gezellen,
Rookt vader dan zijn Goudsche pijp.*

*Den meester, bij zijn aantal kindren,
Den dominé bij elke preek,
Kan geen van beiden 't pijpje hindren,
Maar 't brengt hem eerder meer op streek,
De burgemeester en zijn raden,
Zij maken ieder ontwerp rijp,
Opdat het niemand ooit zou schaden,
Bij 't rooken van een Goudsche pijp.*

*Wat dus verandre of verkeere,
Ons levert GOUDA 't echt product,
En wie het pijpje moet ontberen,
Gaat zeker onder zorg gebukt.
Laat dus de spritsen voor de vrouwen,
Kiest iedre borst, tot man reeds rijp,
Het zal u zeker nooit berouwen,
Het rooken van een Goudsche pijp.*

Bronnen:

Regt, J.K. de, 'De Goudsche Pijp', *Goudsche Courant*, donderdag 12 maart 1863.

Website:

http://www.dbnl.org/tekst/_vad003187501_01/_vad003187501_01_0042.php

(P. van Santen, 1875. *Vaderlandsche Letteroefeningen*. Leiden.)

Website:

http://www.dbnl.org/tekst/bran038biog01_01/bran038biog01_01_3364.php

(F. Jos. van den Branden en J.G. Frederiks, 1888-1891. *Biographisch woordenboek der Noord- en Zuidnederlandsche letterkunde* (1888-1891).)